

En damernas riddare från 1700-talet.

Johan August Meijerfelt till Ugerup.

Det i mellersta Gärds belägna Ugerup är ett gammalt herresäte. Redan under slutet av medeltiden hade det mäktiga innehavare, som förstodo att göra sin röst hörd både hemma i bygden och i de kungliga rådslagen. Längre var det

Urupska släkten. Efter denna går gården sitt namn. Eller också släkten efter gården. Arild Ugerup är bekant för den märkliga tallsådden, varmed han lurade Erik XIV. Ove Ugerup grundade Ovesholm. Alla voro de respektabla män i danska riket.

Under början av adertonde seklet ägdes Ugerup av den på sin tid vida ryktbara grevinnan Margareta von Ascheberg till Wittskövle. Hon var dotter till Karl XI:s bekante general Rutger von Ascheberg. Vid unga år gift med överste Kjeld Christofer Barnekow, hade hon vid krigets utbrott 1700 på ett mystiskt sätt förlorat sin man. Under ett besök i Kalmar för reorganiserandet av ett regemente fann man honom en morgon dödsskjuten i en trappuppgång. Huruvida han fallit för en mördares kula eller i duell blev aldrig uppklarat. Man trodde dock det senare. Överste Barnekow var känd som en hederlig man, som icke hade några ovänner.

Margareta von Ascheberg var sedan ensam för det stora rusthålet. Och det gjorde hon på ett sätt, som anstod dottern till en av landets främsta generaler. Efter mannens död satte hon själv upp det regemente, som han ämnat få till stånd, de s. k. Prästdragonerna. Det var icke något stort sådant, 200 man. När det hela var färdigbildat och avmönstrat på Wittskövle, satte hon sig själv i spet-

in till Kristianstad, där hon till det samlade högre krigsbefälet bad att få överlämna regementet. Därmed hade hon fyllt sin plikt till fosterlandet i ett farofyllt ögonblick.

Herrarna sågo med beundran på de ystra hästarna och de granna karlarna, som alla voro resliga och ståtliga till sitt utseende. Alla voro de också klädda i nya, stiliga uniformer, som mera kunde ha anstått befäl än manskap. Ett hederligt tack fick hon, och stolt över sin bragd red hon säkerligen åter till sin borg.

En bragd var det, det är säkert. Det fanns säkerligen ingen i hela det övriga Sverige, som gjorde ett sådant offer på det nya fosterlandets altare som Margareta Ascheberg.

Någon tid senare förrättade hon arvskiftet. Det visade sig då, att de uppoffringar hon gjort vid krigsutbrottet 1700 icke lagt henne på knä. Sonen Christian erhöll sålunda örtofta, sonen Ruger Sövedborg, dottern Maja Lena Ellinge och Brita Gammal Kjögegård på Själland. Själv behöll hon Wittskövle, Ugerup, Tosterup och Rosendal. Man förstår att det funnits medel att ställa upp en frikår.

Grevinnan Ascheberg var en rivande kvinna, företagsam i sina åtgöranden och bestämd i sin karaktär. Detta till och med när det gällde envisa friare. En av dessa var den sextioårige generalguvernören över Pommern greve Johan August Meijerfelt. Denne vistades allt emellanåt i Skåne. Förmodligen hade han räknat med att komma i besittning av ännu en förnögenhet, liknande den, vilken han erhållit med sin första hustru, Anna Maria Törnflycht. Hon var dotter till den rike stockholms-

köpmannen Olof Törnflycht. Det berättas som något märkvärdigt, att konung Carl XII vid detta bröllop, som han bevistade, dansade en dans med bruden. Annars var icke dansen hans nöje. Bröllopet firades år 1707 på Gyntersdorff i Sachsen och bevistades, utom av konung Carl, även av konung Stanislaus och flera främmande prinsar. Grevinnan Törnflycht avled 1715.

Sedan dess lär den till ålder komne änklungen ha sett sig om på flera håll efter en ny maka, ehuru utan resultat. Om honom skriver en biograf, att han "var en sluger och om sig varande man, merendels väl liden hos konung Carl", medan den kände memoarförfattaren Barfod påstår, att han "var en ful gammal herre". Det bör tilläggas, att han tillhörde en släkt, som härstammade från kastellanen i Riga Johan Meijer, vilken i sitt vapen förde en vit skära i blått fält. Dennes avkomling i femte led överstelöjtnanten Anders Meijer blev under namn av Meijerfelt 1674 introducerad på Svenska riddarhuset. Det var generalguvernörens fader gift med Anna Katarina Wolff.

Sonen Johan August var född i Livland 1664. Vid tjugo års ålder ingick han i holländsk krigstjänst och hade där avancerat till majot, då han strax före krigsutbrottet 1700 återvände till Sverige. Här anmälde han sig omedelbart till tjänstgöring. Det uppgives, att han var med vid de hårda striderna vid Dünafloden, när den svenska hären under Karl XII övergick denna. Hans befordringar gingo därefter i rask takt, som det utviges, med anledning av u-

märkte han sig på ett särskilt sätt och blev omedelbart befordrad till överste. Vid Lublin upptog han brandskatt och som generalmajor slog han 1704 sachsarna vid Posen. Han satte sig sedermera fast där. Gång efter annan blev han av större polska och sachsiska styrkor anfallen, men slog dem varje gång med stora förluster för dem, tillbaka, sedermera följde han konung Carl genom alla de krigs-äventyr denne hade att utstå i Polen, Sachsen och Ukraina till Poltava. Där blev han fången av rysarna. Några veckor senare blev han emellertid utväxlad mot den ryske generalen Butterlin. Han begav sig omedelbart till lägret i Bender. 1710 blev han av konungen hemskickad till Sverige, dit han kom just lagom för att delta i det danska kriget. Han kämpade också vid Stenbocks sida i slaget vid Hälsingborg samma år. Med generallöjtnants rang kunde han draga sig tillbaka.

Han befordrades därefter till kommandant och vice guvernör i Stettin. Det dröjde emellertid icke länge förrän han blev guvernör, samtidigt som han upphöjdes i grevligt stånd och fick titel av kungligt råd. Han blev jämväl kansler för Greifswalds universitet. Han måste trots allt överlämna Stettin åt de belägrande preussarna och holländarna, men lyckades dock att försvara Pommern. Efter Stralsunds fall begav han sig över till Sverige, där han icke på många år hade varit. Han var nu änklings, som sådan uppträdde han som en damernas riddare på de skånska slotten och borgarna. Visserligen kunde han peka på många av honom utförda bragder, på hög rang och stora nådegåvor, men han hade det oaktat svårt att finna den han sökte. Det lär ha varit flera som svarat nej. Detta emedan den högvälborne greven och tappra stridsmannen i det civila livet var litet naiv, ja, rent av betraktad som original. Han rönt därför icke vidare uppmuntran då han i dylikt syfte nalkades de skånska skönhetserna. Icke heller var detta fallet då han anmälde sig som friare till den lika stolta som högförnäma grevinnan på Vittskövle. Förmodligen kände han hennes inställning allt för litet, annars skulle han säkerligen icke i dylikt syfte ha kommit. När han för henne blottat sina känslor, vände hon sig till honom, troligen

halvt på skämt, med den uppmärksningen: "Försök i stället med min dotter!" Det var den femtonåriga Brita. Greven tog henne omedelbart på ordet, uppsökte fröken Brita, anhållande om hennes hand. Och — det märkliga inträffade — den unga fröken svarade efter ett kortare betänkanande ja till den gamle kavaljerens anhållan. Grevinnan godkände i sin ordning förbindelsen och generalguvernören kunde snart fira bröllop. Det blev ett lysande sådant vid vilket huvudparten av den mera betydande skånska adeln var samlad. De båda "unga" stönlö samtidigt Ugerups gård, dit de åtminstone för tillfället, omedelbart flyttade. Tid-

Av överste Rutger Barnekow, sväger till Meijerfelt, inköpte denne det mera ståtliga Sövdeborg, där herrskapet sedermera under sina skånebesök var bosatt. I detta äktenskap föddes två söner och två döttrar. En av sönerna med samma namn som fadern blev sedermera general och fältmarskalk samt "en av rikets herrar".

Efter freden vid Karl XII:s död återtog greve Meijerfelt förvaltningen av Pommern. Generalguvernörsbefattningen där bibehöll han ända till sin död, som inträffade på Sövdeborg den 9 november 1749.

Det heter om Meijerfelt, att "han var en karolin av äkta skrot och korn" och därför i stor ynnest hos Karl XII. Efter konungens bortgång intog han en betydande plats i det Holsteinska partiet, där åtskilliga drag av honom likväl vittna mer om slughet än egentlig stasmannaklohet. Barfod uppger att det 1717 ingångna äktenskapet med Brita Barnekow "blev icke lyckligt, ehuru det välsignades med flera barn".

Pear Johansson.